

УДК 007: 070

ШЛЯХИ Й МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

ЗОРІНА Олександр,

канд. філос. наук, доц.,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики, вул. Юрія Ілленка, 36/1, м. Київ, 04119, Україна, e-mail: zor-3@ukr.net.

Головним завданням наукової розвідки є визначення й аналіз прийомів та методів підвищення ефективності одного з найпопулярніших і найпрагматичніших навчальних курсів. «Журналістська майстерність» читається як теоретичний курс із значною кількістю практичних, проте цього явно недостатньо, тому пропонуються оригінальні методики підвищення рівня власне журналістської діяльності, аналізу фактів, виходячи з практики діяльності вітчизняних та зарубіжних ЗМІ. У статті наводиться солідний історичний екскурс, рекомендовано використати слушні поради українських дослідників щодо фахової дисципліни. На конкретних прикладах продемонстровано індивідуальний підхід до підготовки та перепідготовки репортерів й аналітиків у друкованих та інтернет-виданнях. Запропоновано оптимальні шляхи поєднання теоретичного курсу та практичної роботи з удосконалення журналістської майстерності у вітчизняних університетах та ЗМІ.

Ключові слова: майстерність, аналітика, періодика, інтернет-видання, масифікація.

WAYS AND METHODS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE EDUCATIONAL COURSE «JOURNALISM SKILLS»

The main purpose of scientific intelligence is to identify and analyze the techniques and methods of improving the effectiveness of one of the most popular and pragmatic training courses. «Journalistic skills» is read as a theoretical course with a large number of practical ones, but this is clearly not enough, so we offer original methods of raising the level of journalistic activity, analysis of facts, based on the practice of domestic and foreign media. The article provides a solid historical digression; it is recommended to use the appropriate advice of generations of Ukrainian researchers on the professional discipline. The individual approach to the training and retraining of reporters and analysts in print and online publications is demonstrated by specific examples. The optimal ways of combining a theoretical course and practical work to improve journalistic skills in domestic universities and the media are proposed.

Key words: skill, analytics, periodicals, online publications, massification.

Вступ. Актуальність проблеми. Курс «Журналістська майстерність» під різними назвами, але з однаковим завданням, смислом і перспективою запровадження в практику існував із часів заснування факультету журналістики Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Пряму згадку про це знаходимо в роботах І.Прокопенка, Д. Прилюка, А. Москаленка та інших відомих викладачів і практиків. «Журналістська майстерність» як фахова дисципліна також органічно вписувалася в програми споріднених курсів. Зокрема в навчальній програмі «Вступ до спеціальності», що датована 2000 р., натрапляємо на теми лекцій: «Журналістика як мистецтво»; «Нова» журналістика як найбільш творча форма журналістської майстерності»; «Журналістика як галузь творчої діяльності» тощо [1]. Тобто проблема журналістської майстерності актуальна завжди.

Як стверджує В. Різун, «сучасний світ має один гандж, позбутися якого практично неможливо: якщо людство створило масову комунікацію як індустрію, виробництво, то воно само стало заручником масифікації, воно приречило себе на продукування масових настроїв інститутами масової комунікації і на «споживання їх» [2, с. 63]. Тобто журналістська майстерність фактично протистоїть масифікації. Над проблемою багато працювали вітчизняні вчені М. Василенко, В. Іванов, Ю. Бондар та інші.

Необхідно удосконалювати курс з огляду на швидку зміну соціально-економічних умов в нашій країні. А також реакції ЗМІ, часом запізнилої, на соціально-політичні зміни, що відбуваються в країні. До останніх віднесемо події двох Майданів, неоголошеної війни на сході країни тощо.

Авторські новації. Авторка акцентує переважно на техніці, прийомах написання матеріалів, методах їх подання в друкованих та інтернет-виданнях. Останнім часом у курсі «Журналістська майстерність» багато уваги приділяється симбіотичному характеру подання інформації: гармонійному поєднанню текстового матеріалу й аудіовізуального ряду; вмінню добирати світліни; використанню інформації із соціальних мереж.

Мета розвідки полягає у визначенні прийомів та методів, що сприятимуть підвищенню ефективності такого навчального курсу, як «Журналістська майстерність».

Методи дослідження. Як основний, було використано метод функціонально-прагматичного аналізу, що дозволив наблизити до практики теоретичний матеріал. Цей метод прислужився при деталізації тексту, виділенні вузлових точок проблемних матеріалів. Метод спостереження допоміг оптимально вибирати характерні приклади, що ілюструють теоретичні посилення. Він використовувався і при складанні психологічних характеристик окремих журналістів. Метод спостереження дозволяє говорити не лише про якість і популярність матеріалу, а й дослідити суб'єктивні фактори, що також вплинули на журналістський матеріал. У роботі використано метод моніторингу ЗМК, що є природним і логічним, оскільки без врахування специфіки нинішніх медіа неможливо скласти загальне уявлення про журналістську майстерність.

Результати й обговорення. Практично всі теоретичні роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників у царині журналістикознавства рано чи пізно торкаються теми підвищення рівня журналістської майстерності. Це підтверджується історичним екскурсом. Так, у монографії І. Прокопенка «Репортаж в газеті» читаємо: «Репортаж є такий літературний виклад, в якому мальовничо, в найбільш яскравих деталях і водночас стисло документально точно зображується конкретна дійсність, правдиві факти і люди безпосередньо з місця подій. До важливої характерної ознаки репортажу слід віднести створення ним зорової уваги читача про обстановку й умови даної події чи явища. Репортаж примушує нібито власними очима бачити предмет опису, немовби відчувати дотик до нього. Ця властивість даного жанру обумовлюється тим, що репортаж зображує події і явища у деталях, в окремих виразних елементах, цікавими штрихами. Він не розповідає про них, а зображує дійсність динамічною, живою картинкою» [3, с. 12–13]. Уже із дефініції зрозуміло, що автор визначення дбає про дотримання певних правил при написанні репортажу, але не забуває про журналістську майстерність, що є невід'ємною складовою творчого успіху. Більше того, І. Прокопенко цілком свідомо написав про репортаж як про «літературний виклад». Підкреслимо: не журналістський, не поетичний, не протокольний, а саме літературний. Априорі І. Прокопенко ніби натякає, що кращі взірці репортажів, написаних саме в белетристичній манері, можуть пережити й газетний папір, і самих репортерів. Так сталося з репортажами Е. Гемінгвея, Г. Гріма, покійного радянського журналіста А. Боровіка, який писав про буденні жахи Афганської війни, тощо.

При нагоді зазначимо, що часом журналістська майстерність може обернутися журналістською фантазією. Відомий дослідник історії журналістики Дж. Гола за-

значає: «У XVIII-му сторіччі журналісти та їх читачі сприйняли би будь-яку пропозицію дотримуватися об'єктивності лише тому, що вона є чесною, як цілком недоречно. Таких авторів, як Едісон, Стіл, Джонсон і їх менш відому братію з Граб-стріт, читали саме заради їх поглядів і думок. Об'єктивність стала витвором преси XIX століття» [4, с. 55]. Зауважимо, що з точки зору теорії така перипетія надзвичайно цікава та продуктивна. Адже на яскравих прикладах творчості таких письменників, як автор «Мандрів Гуллівера», спостерігаємо досить оригінальний перехід журналістської майстерності в белетристичну творчість. Причому якщо це до певної міри ще можна пояснити теоретично, то на побутовому, прагматичному рівні перехід журналіста в красне письменство тільки вітається.

Журналістській майстерності як дисципліні приділялася значна увага в часи тоталітарного управління, проте приватна власність внесла в систему викладання свої корективи. Раніше курс журналістської майстерності був спрямований переважно на ідеологічну роботу, тому під час викладання наголошувалося на необхідності врахування специфіки масової свідомості, рівня освіченості читачів, глядачів, слухачів, зацікавленості та мотивації в отриманні й адекватному сприйнятті ідеологічної інформації і т. ін. У нові часи журналістська майстерність більше відповідає самій етимології визначення.

З українських журналістикознавців чи не найбільше займався проблемою журналістської творчості Д. Прилюк. Причому він явно тяжів до «белетризації» сучасної йому журналістики. Науковець писав: «Уява і фантазія, отже, рідні сестри творчості. З допомогою уяви народжуються образи дійсності матеріального світу... З допомогою уяви людина намагається продовжити процес пізнання, поглибити і розширити його» [5, с. 57]. Як бачимо, філософське визначення основ творчості актуальне як для журналістів, так і письменників. Слід констатувати, що й І. Прокопенко, і Д. Прилюк, згодом А. Москаленко чітко й недвозначно визначили один із магістральних напрямів розвитку сучасної практичної журналістики. Це літературне, образне сприйняття світу й застосування белетристичного стилю, літературних прийомів для максимально ефективного відображення подій, що відбулися чи відбуваються на очах репортера.

Цю тезу активно пропагує сучасний медіадослідник М. Василенко. Аналізуючи вислів Д. Прилюка, він пише: «Визначення відомого журналістикознавця, як і весь підрозділ посібника, що присвячений проблемам домислу і вимислу, є, по суті, прагматичною поетизацією журналістської праці. Вказівки і настанови метра журналістики можна і слід сприймати інтуїтивно, виходячи із власного творчого досвіду, сприймати лише з врахуванням сьогоденних реалій, але не забуваючи про те, що історія повторюється. Взірці світової літератури дають нам блискучі зразки використання домислу і вимислу літературними героями-журналістами» [6, с. 111].

Журналістика, яка непомітно (часом навіть для автора) стає белетристичним твором, є, на думку авторки статті, вищим показником журналістської майстерності. Т. Вулф, засновник і пропагандист нової журналістики в США, що згодом стала чи не основним репортерським методом європейців, писав так: «Ще зовсім недавно я готовий був тримати парі, що половина претендентів на роботу у видавництвах свято вірять у своє призначення стати романістами» [7, с. 19]. Ці слова актуальні для України лише до певної міри, враховуючи катастрофічне зменшення кількості читачів, які схильні до книжкової культури. У статті з промовистою назвою «60% українців протягом року не прочитали жодної книги – опитування» читаємо: «60% дорослих за останній рік не читали жодних книжок (електронних або друкованих) і не відвідували ні бібліотеку, ні книгарню. Про це йдеться в опитуванні Київського міжнародного інституту соціології» [8].

Немає читачів – банкрутують видавництва, закриваються книгарні, бібліотеки. Як результат: честолюбні, талановиті журналісти, які могли б перейти із журналіс-

тики в белетристику, полишають свої мрії і сподівання. Криза моральних сподівань, цілком імовірно, впливає на кризу суто професійну, зникає стимул для підвищення якості журналістської майстерності. Який може бути вихід із подібної ситуації? Відомий дослідник репортажу М. Василенко вважає, що слід активізувати репортерську діяльність, заохочувати молодих журналістів, щоби вони удосконалювали свою техніку саме на репортерській ниві. Науковець наводить свої роздуми з цього приводу, підтверджуючи їх історичним екскурсом: «Так само важко складається доля сучасного репортажу. Класика відійшла в минуле, не народивши оригінальної нової форми. Автору цих рядків довелося придбати перший і останній примірник часопису з промовистою назвою «Репортер». В цьому яскравому таблоїді не знайшлося місця для одного-єдиного репортажу! Що ж необхідно терміново зробити, аби репортаж повернувся до пересічного читача? І чи можлива реінкарнація жанру в принципі? Практика зарубіжних видань свідчить, що це, безперечно, так. В умовах економічної кризи було оголошено, що у зв'язку із подорожчанням паперу, закривається ряд газет у Сполучених Штатах Америки. Серед них «Чикаго Тріб'юн», «Лос-Анджелес Тріб'юн» та ін. Кожна з цих газет виходила накладом в півмільйона примірників, в кожному останньому, раритетному вже примірнику, автор нарахував до десяти репортажів і не менше класичних рецензій з яскраво вираженим індивідуальним стилем, присвячених новаціям в літературі, кіно, театральній діяльності» [9, с. 194].

Отже, виходячи з вищенаведеного свідчення, можемо констатувати, що в сучасній Україні у зв'язку з подорожчанням паперу й енергоносіїв склалася ситуація, подібна тій, що вже трапилася в найбагатшій країні світу. Однак всім нам прекрасно відомо, що в США успішно вийшли із кризи, яку ми умовно можемо назвати «зменшення кількості матеріальних носіїв інформації». Якщо в США та значній кількості європейських країн вихід із ситуації був частково знайдений (там гармонійно поєднали електронну версію видання з паперовим носієм), то в Україні видавці ЗМК пішли іншим шляхом. Вони скористалися досить кардинальним, хоча й полемічним варіантом – практично повним переходом друкованих ЗМІ у статус інтернет-видань. Причому якщо раніше можна було говорити про певні етапи розвитку ЗМІ (друковане видання, друковане видання з електронною версією), то тепер констатуємо, що електронні видання утворюються самі по собі, без первинної «материнської підтримки» друкованого медіа, яке має багаторічну історію та традиції. Це сильно впливає на якість і результативність журналістської майстерності, оскільки електронні ЗМІ істотно відрізняються від паперових формами й методами подання інформації, технікою написання журналістських матеріалів. Більше того, як показує практика викладання курсу «Журналістська майстерність», настав час не лише для наукових теоретичних розвідок, але й спеціальних посібників, що стосуються жанрів в інтернет-медіа. Це дозволить цілеспрямовано готувати саме працівників інтернет-видань.

Відмінностей у процесі удосконалення журналістської майстерності між журналістами паперових та електронних видань досить багато, як ми вже зазначали вище. Тож виокремимо найбільш яскраві, ті, що одразу впадають в око. А отже, значною мірою формують читацьку увагу й попит.

Характерна відмінність між зовнішнім виглядом паперових й електронних видань: наявність у будь-якому великому інтернет-виданні значної кількості ілюстрацій (світлин, малюнків, графічних схем, таблиць тощо до, після й у середині текстового матеріалу). Часто-густо в інтернет-виданнях практикується відеоряд, зйомки, зроблені професіоналом чи любителем на айфон.

Маємо констатувати, що заполітизована масова свідомість вимагає заполітизованої журналістики. Отже, незалежно від нашого бажання, етико-естетичних поглядів й уподобань, курс політичної і правової журналістики має бути удосконалений, теоретично обґрунтований і прагматично вивірений. Журналістська майстерність у

цій царині людського буття передбачає не лише високу якість запропонованого читачу матеріалу. Ідеться про чесноти самого журналіста. Безперечно, політичні переконання журналіста, за умови, що він постійно удосконалює технічні та професійні навички, можуть призвести до конфліктної ситуації із читачами, глядачами, слухачами. Блискуче викладена концепція, контраргумент, безумовно, породжують свідомий чи несвідомий опір в головах тих, хто не розділяє саме політичного аспекту в журналістському творі. Однак, на відміну від професіонала, масовий читач, глядач, слухач, звісно, не володіє прийомами й методами подання інформації. Підсвідомо це його дратує, породжуючи опір, що буквально емоційно виплескується у дзвінках до редакції, постах у соціальних мережах. Іноді – колективних чи індивідуальних протестних акціях. Журналістська майстерність у подібних випадках виступає проти самого журналіста. Проте одразу постає стара етична дилема: хто правий, хто не правий у політико-моральному диспуті? Паралельно з цим суто професійна проблема: чи можна вважати етичним застосовувати весь професійний досвід, техніку подання інформації для досягнення політичної мети? Тим часом: «Практика трансферу з журналістики в політику досить поширена в цілому світі. Достатньо згадати прем'єр-міністра Великобританії Вінстона Черчилля чи 40-го президента США Рональда Рейгана» [9]. Хоча останнього більше пов'язують з акторською діяльністю, але «teflon president» довгий час працював радіоведучим. Рейган коментував спортивні події, а вже згодом майбутній політик опинився під світлом софітів кіностудій. У сучасній Україні також є значна кількість політичних діячів, які починали життєвий шлях із журналістики та зробили політичну чи адміністративну кар'єру (здебільшого це стосується тих, хто постійно удосконалював свою журналістську майстерність). Дискусійним лишається запитання: де вони прислужилися суспільству більше?

Безперечно, проблему використання технічних навичок і творчих здібностей журналіста в регулюванні політико-правових відносин у суспільстві розв'язати надзвичайно складно. Оскільки «судді» політичної активності за своєю суттю, переконаннями, уподобаннями не є ідеально-нейтральними оцінювачами, експертами. Із певною часткою впевненості можна говорити, що лише історія розставить крапки над «і». Але існує інша концепція, згідно з якою «історію пишуть переможці».

Політична журналістика, таким чином, є своєрідним «лакмусовим папірцем», зразком того, яким чином і яким шляхом удосконалюється творчий рівень журналістської діяльності в Україні. Одночасно слід враховувати, що існують інші види, напрями журналістики – від побутових журналістських розслідувань до масштабних публіцистичних статей і витончених есеїв, що присвячені культурним явищам, естетичним феноменам. Кожного разу слід диференціювати методи й можливості підвищенні фахового рівня, що залежить від індивідуальності окремо взятого журналіста.

На думку авторки наукової розвідки, важливим чинником є пфг; психофізіологічні якості особистості. Приміром, для журналіста, який займається питаннями побутових розслідувань, слід мати чи виробити в собі звичку до фіксації найдрібніших деталей; мати терпіння; спокійно реагувати на емоційні збурення респондентів тощо. Водночас спортивний журналіст, навпаки, має бути емоційним, до певної міри заангажованим, бо, пишучи матеріал про рідну команду чи улюбленого спортсмена, не можна не вживати яскраві епітети, образні метафори. Тобто і журналіст, який пише матеріали на побутову тематику, і спортивний журналіст мають самостійно чи за допомогою викладачів, колег по роботі виробити в себе суто індивідуальний стиль письма. Від домінування коротких речень, лапідарних висловлювань, уривчастих діалогів, коли йдеться про спортивний репортаж, до «панування» складнопідрядних, складносурядних речень із метафорами й оригінальними авторськими епітетами, коли журналіст працює в культурологічному виданні, де переважають тексти групи художньо-публіцистичних жанрів.

Особливе місце в ієрархії навчальної та професійної підготовки, мета якої – підвищення якості журналістської майстерності, посідає спеціалізована журналістика – юридична, медична, військова. За спостереженнями авторки наукової розвідки, відповідно до досвіду її викладання в столичному університеті, студенти, які прагнуть працювати в спеціалізованих виданнях, рано чи пізно усвідомлюють, що необхідно продовжувати навчання з того фаху, про який вони пишуть. Проте коли брак класичної юридичної освіти можна певною мірою компенсувати юридичними курсами, консультаціями зі спеціалістами, зрештою самоосвітою, то з медичною освітою справа є серйознішою. На нашу думку, одним із напрямів підвищення кваліфікації може стати практика колективного підпису. Це оптимальний вихід із ситуації, бо лікарі-генії, як Микола Амосов, які вміли оперувати й писати, трапляються вкрай рідко.

Оптимальним для удосконалення журналістської майстерності є факт початку діяльності вітчизняних репортерів, інтерв'юерів, аналітиків у новому виданні, у якому не тяжіють традиції і застарілі догми. Ось що пише з цього приводу М. Василенко: «В будь-які часи організація нового видання потребувала не тільки значних матеріальних коштів, але, насамперед, чіткого морального орієнтуру, що служив неабияким стимулом для майбутнього успішного розвитку справи. Йдеться про певні етичні, політичні, психологічні координати, які обстоює майбутній видавець-власник. Відповідно саме через індивідуальну систему етико-естетичних цінностей організатор видання набирає собі колектив однодумців, які реалізуватимуть його плани, в міру своїх навичок і здібностей будуть намагатися втілювати його задум в життя» [10, с. 97–98]. Нове видання передбачає не лише нові можливості, але й необхідність більш активного пошуку нових шляхів і методів подання інформації. З економічної точки зору це зумовлено питаннями гострої конкурентної боротьби. Із моральної – бажанням кожного, як правило, молодого за віком члена колективу зарекомендувати себе як професійного журналіста.

Нове видання потребуватиме нової методології підвищення рівня кваліфікації вітчизняних журналістів. Український дослідник В. Іванов зазначає: «Від методології багато в чому залежить і успіх дослідження. Річ в тому, що помилкова методологія може спрямувати дослідження в хибному напрямку, і тоді жодна методика не допоможе встати на правильний шлях... Слід одразу попередити, що ми не зводимо методологію до якихось конкретних методик, як це прийнято на Заході, а відводимо їй самостійну і важливу роль» [11, с. 89]. Дефініція, за експресією і науковим наповненням, цілком придатна для використання вітчизняними вченими і журналістами-практиками.

Висновки та перспективи. Шляхи удосконалення власного творчого хисту можуть бути різними, але умовно їх можна поділити на два напрями. Перший – традиційний. Вивчення основ журналістської майстерності в закладі вищої освіти. Позитивні аспекти цього напрямку незаперечні. Образно висловлюючись, на свідомість студента можна «записати» правила і теорію журналістського фаху. Проте будь-яка теорія, особливо теорія підвищення рівня професійної майстерності, потребує практичної перевірки. Суто практичних годин під час навчання й практики в редакціях у межах навчального процесу явно не вистачає. Отже, слід розглянути і другий глобальний напрям, що полягає в практичному освоєнні навичок і новацій техніки написання творів; проведення інтерв'ю; збирання фактажу для репортажів у жанрі розслідування тощо. Однак практика може, як не парадоксально, стати на перешкоді оволодіння журналістською майстерністю, бо вона не систематизована, відсутня методика навчання. Усе це дає теорія, отже, слід знову повернутися до першого напрямку.

Певним чином ситуацію можуть змінити спеціальні курси журналістської майстерності, про які періодично повідомляють соціальні мережі; майстер-класи

із творчості, журналістської зокрема, проводять відомі письменники та журналісти. Проте подібні явища швидше спорадичні, епізодичні, тому про їх практичний ефект судити доволі важко. Очевидно, оптимальним у подібній ситуації є організація й проведення спільних семінарів, лабораторних, практичних робіт журналістів провідних українських медіа та викладачів журналістики наших університетів.

Перспективу дослідження вбачаємо в написанні колективного підручника, що адекватно відповідав би на питання підвищення якості журналістської майстерності загалом і викладання курсу «Журналістська майстерність» в університетах країни зокрема.

1. Першооснови журналістської творчості. Програми навчальних дисциплін / за ред. А.З. Москаленка, В.Я. МIRONЧЕНКА. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 1998. Т. 2. 238 с.

2. Різун В. В. Маси : тексти лекцій. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 118 с.

3. Прокопенко І. В. Репортаж в газеті. Київ : Видавничий дім «Київський університет», 1959. 158 с.

4. Гол Дж. Онлайн нова журналістика. Київ : К.І.С., 2005. 217 с.

5. Прилюк Д. М. Теорія і практика журналістської творчості. Київ : Вища школа, 1973. 271 с.

6. Василенко М. К. «...повчитися у Гомера»: полемічні нотатки щодо міри домислу і вислу в журналістському тексті. Наукові записки Інституту журналістики. Київ, 2009. Т. 37. С. 110–114.

7. Вулф Т. Новая журналистика и Антология новой журналистики. СПб : Амфора, 2008. 574 с.

8. «The Villadge». «60% українців протягом року не прочитали жодної книги – опитування». URL: <https://www.the-village.com.ua/village/culture/culture-news/283021-60-ukrayintsiv-protyagom-roku-ne-prochitali-zhodnoyi-knigi-opituvannya>.

9. Приходько Є. Журналісти в політиці: від Вадима Бойка до Сергія Лещенка. URL: <https://wisecow.com.ua/zhurnalistika/zhurnal%D1%96stika-z-mikoloyu-veresnem-tayur%D1%96%D1%94m-makarovim/zhurnal%D1%96sti-v-pol%D1%96ticz%D1%96v%D1%96d-vadima-bojka-do-serg%D1%96ya-leshhenka.html>.

10. Василенко М. К. Організація друкованого видання. Записки практика. Луганськ: Видво ЛГУ імені Тараса Шевченка, 2010. С. 194–202.

11. Іванов В. Ф. Основи теорії масової комунікації і журналістики : навч посібн. Київ, Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.

1. Fundamentals of journalistic creativity. Programs of educational disciplines (1998), vol. 2, KNU imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv, 238 p.

2. Rizun, V.V. (2003), Mass: Lecture texts, Vydavnycho-polighrafichnyj centr «Kyjivsjkyj universytet», Kyiv, 118 p.

3. Prokopenko, I.V. (1959), Report in a newspaper, Vydavnychyj dim «Kyjivsjkyj universytet», Kyiv, 158 p.

4. Goal, J. (2005), Online Journalism, K.I.S., Kyiv, 217 p.

5. Pruluk, D.M. (1973), The theory and practice of journalistic creativity, Vyshha shkola, Kiev, 271 p.

6. Vasilenko, M.K. (2009), «... to learn from Homer»: Polemic notes about the degree of Dominic and Deals in a journalistic text, Kiev, Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky [Scientific notes of the Institute of Journalism], vol. 37, p.110–114.

7. Woolf, T. (2008), New Journalism and Anthologies in New Logistics, SPb, Amphora, 574 p.

8. «The Villadge», «60% of Ukrainians have not read a single book during the year - poll», available at: <https://mi100.info/2019/04/18/60-ukrayintsiv-ne-prochytaly-za-rik-zhodnoyi-knygy/>.

9. Prykhodjko, Je. «Journalists in politics: from Vadym Boyko to Serhiy Leshchenko», available at: <https://wisecow.com.ua/zhurnalistika/zhurnal%D1%96stika-z-mikoloyu-veresnem-tayur%D1%96%D1%94m-makarovim/zhurnal%D1%96sti-v-pol%D1%96ticz%D1%96v%D1%96d-vadima-bojka-do-serg%D1%96ya-leshhenka.html>.

10. Vasilenko, M.K. (2010), Organization of printed publications. Note Practice, Vyd-vo LGhU imeni Tarasa Shevchenka, Lugansk, 219 p.

11. Ivanov, V.F. (2010), Fundamentals of the theory of mass communication and journalism, Centr Viljnoji Presy, Kyiv, 258 p.

UDC 007: 070

WAYS AND METHODS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE EDUCATIONAL COURSE «JOURNALISM SKILLS»

Zorina Alexandra, PhD (Philosophy),

Taras Shevchenko National University of Kyiv, the Institute of Journalism, 36/1, Yu. Illenko St., Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: zor-3@ukr.net

ORCID – <https://orcid.org/0000-0001-5157-1717>

Introduction. The course «Journalistic Skills» under different names but with the same task, meaning and prospects for implementation in practice, has existed since the founding of the Faculty of Journalism of Kyiv State University. This is the name of the training unit after the end of World War II. Indirect mention of this is found in the thorough works of I. Prokopenko, D. Prilyuk, A. Moskalenko and other. « Journalistic Skills » as a professional discipline also fit organically into the programs of related courses.

Methodology. The method of functional-pragmatic analysis was used as the main one, which allowed to bring the theoretical material closer to practice. The method of observation allowed to optimally choose typical examples that illustrate theoretical references. The paper uses the method of monitoring of mass media, because without taking into account the specifics of the current media, it is impossible to form a general idea of the journalistic skills of each member of the creative team.

Results. According to the author of the article, journalism, which sometimes becomes a work of fiction unnoticed even by the author, is the highest indicator of journalistic skill. Optimal for the improvement of journalistic skills is the fact that domestic reporters, interviewers, and analysts have started working in a new edition, the team of which is not burdened by traditions and outdated dogmas. The new edition provides not only new opportunities but also the need for more active, finding new ways and methods of presenting information. This is due to the issues of fierce competition, the desire of each of the young, as a rule, the team to prove itself as a professional journalist.

Conclusions. Ways to improve your own creative skills can be different, but they can be divided into two directions. The first is traditional. Studying the basics of journalistic skills in higher education. It is necessary to consider the second global direction, which is the practical development of skills and innovations in the technique of writing works. Obviously, it is optimal to organize joint seminars with subsequent seminars of leading Ukrainian publications together with theorists of journalism.

Key words: *skill, analytics, periodicals, online publications, massification.*

Стаття надійшла до редакції 11.09.2021.